

Ennakoi.

Tiedät kyllä

miksi.

LIIKENNETURVA

Ennakoi. Tiedät kyllä miksi.

Kampanjan taustat

Tieliikenteen turvallisuus on hieman parantunut 2000-luvulla, mutta henkilöauton kuljettajien ja matkustajien tilanne ei ole kohentunut. Vuosittain heidän osuutensa noin 400 liikenteessä kuolleesta on ollut noin kaksi kolmesta. Viime vuonna heitä menehtyi alustavien tietojen mukaan 242. Kaikkiaan tieliikenteessä kuoli noin 380 ihmistä vuonna 2007.

Valtaosa kuljettajista pyrkii käyttäytymään liikenteessä heille itselleen ja muille turvallisella tavalla. Kuitenkin reilusti yli puolet ylittää nopeusrajoituksen taajamassa ja joka viides ei noudata punaista jalankulkuvaloa. Piittaamattomuutta liikennesäännöistä ja muiden turvallisuudesta pidetäänkin nykyliikenteen suurimpana häiriönä.

Ajotaitoa eli kykyä hallita ajoneuvo erilaisissa tilanteissa korostetaan yleensä turvallisen kuljettajan tärkeänä ominaisuutena. Hyvä ajotaito ei kuitenkaan takaa hyvää selviytymistä liikenteessä. Vähintään yhtä tärkeätä olisi kiinnittää huomiota kuljettajien ajotyylisiin.

Ajotyyli – ajattele miten ajat

Ajotyyllissä heijastuu kuljettajan koko persoona. Se näkyy muun muassa siinä, millä tempolla hän ajaa, miten tarkasti noudattaa liikennesääntöjä, miten arvioi tilannenopeuden ja miten reagoi muiden tiellä liikkujien edesottamuksiin. Kuljettajan ajotyyli joko vahvistaa tai heikentää hänen onnistumistaan liikenteessä.

Ajotyyli näyttävät yleisenä liikennekulttuurina. Autoilija on liikenteessä omassa yksityisessä tilassaan, jossa hän harvoin joutuu katsomaan kanssakulkijaansa silmiin. Siksi sosiaaliset tavat liikenteessä saattavat hyvinkin poiketa muista arkipäivän käytöstavoista.

Liikenneturvan tuore selvitys antaa varsin tylyn kuvan liikenteen käytöstavoista. Sen mukaan kolmannes kuljettajista kertoo kiittävänsä toisia liikenteessä tavallisesti noin kerran kuukaudessa tai kerran viikossa. Ja mitä harvemmin antaa toisille tilaa kaistanvaihdossa, sitä harvemmin kokee muiden helpottavan omaa kaistanvaihtoa. Omapäinen ajaminen johtaa helposti jonkun liikenteen osapuolen havainto- ja arviointivirheisiin, jotka puolestaan ovat yleisimpiä onnettomuuteen johtavia syitä.

Tavoitteet

Liikenneturvan uusi viestinnän ja kampanjoinnin kattoteema *Ennakoi. Tiedät kyllä miksi.* pyrkiikin vaikuttamaan erityisesti henkilöautonkuljettajien ajotyyliin ja valintoihin liikenteessä. Kampanja nostaa esille tutkittua tietoa kuljettajista ja yhdistää sen ennakoivan ajamisen keskeisiin periaatteisiin.

Kampanja perustelee, mitä hyötyä autoilijalle on omaksua ennakoiva ajotyyli. Ennakoimalla kuljettaja antaa itselleen ja muille tielläliikkuville tilaa ja aikaa toimia. Tässä mielessä kampanja kohdistuu kaikkiin tielläliikkujiin, vaikkakin tärkein kohderyhmä ovat onnettomuustilastojen valossa nuoret sekä keski-ikäiset miehet.

Ennakoinnin osoittamista voidaan mitata turvalaitteiden käytöllä, liikennekäyttäytymisen seurannalla ja liikenteen ilmapiiriselvityksillä.

Suomalaisen liikenneturvallisuustyön yhteinen tavoite on, ettei kenenkään liikennesääntöjä noudattavan tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä. Määrällinen tavoite on päästä vuonna 2025 neljännekseen nykytasosta eli korkeintaan 100 liikennekuolemaan. Liikenneturvan kampanja pyrkii osaltaan pääsemään lähemmäs tätä valtioneuvoston asettamaa liikenneturvallisuus-tavoitetta.

Tärkeimmät sisällöt

Ennakoiva ajotyyli on kykyä varautua etukäteen ja ajon aikana liikenteen yllättäviin tilanteisiin. Se antaa itselle ja muille tilaa ja aikaa välttää vaaratilanteet. Ennakoiva kuljettaja tunnistaa oman ajamisensa, muun liikenteen ja olosuhteiden tuomia riskejä. Viestinnän keskeisiä aiheita ovat ennakoiva ajaminen ja sääntöjen noudattaminen nopeuden, tilan ja vuorovaikutuksen näkökulmista, turvalaitteet sekä ajokunto.

Ennakoi. Tiedät kyllä miksi. -kampanja näkyy Liikenneturvan kaikessa toiminnassa tulevana vuosina ns. kattoteemana, eli myös jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuuden edistämässä. Liikenneturvan aiempi kattoteema oli Turvallisuus on pieniä tekoja, joka oli käytössä neljän vuoden ajan.

Uusi TV-mainos pysäyttää kuljettajia automainonnan keinoin pohtimaan ajotyylin valintaa ja tuon valinnan merkitystä erityisesti suojattoman jalankulkijan turvallisuuteen. Mainos tavoittaa autoilijoita myös valtakunnallisten ja paikallisten kaupallisten radioiden kautta.

Kampanjamainos muistuttaa, että parhaillakin turvallisuusominaisuuksilla varustettu uusi auto voi olla ajattelemattoman kuljettajan käsissä kuin moukari muille tielläliikkujille. Myös oman ja muiden autossa matkustavien turvallisuuden voi ulosmitata piittaamattomalla ajotavalla, sillä ihminen ei kestä törmäystilanteessa kuin korkeintaan 70 kilometriä tunnissa nopeudenmuutoksen.

Aikataulu vuonna 2008

Kampanja julkaistaan 29.1.2008. Aluetoimistot järjestävät alkuvuodesta kampanjaa esitteleviä tilaisuuksia lehdistölle. Hiihtolomakauden aluksi julkaistaan lasten turvavyötarkkailun tulokset ja viestinnässä painotetaan lasten turvavyön oikeaa käyttöä.

Turvalaitteiden käyttö on jokapäiväistä ennakointia. Takapenkillä turvavyö jää joka viidenneltä edelleen kiinnittämättä, vaikka etupenkillä turvavyö onkin tarkkailutietojen mukaan kiinni jo 95 prosentilla. Kampanjan aikana korostetaan kuljettajan vastuuta takapenkkiläisistä ja lasten turvalaitteiden oikeasta käytöstä.

Autoilijoille perustellaan oman ajokunnon seuraamisen merkitystä. Ajovireyskampanjointi ajoittuu riskiaikaan eli kesään. Koko maassa järjestetään 12.6. tempauksia yhdessä maakunnallisten yhteistyöryhmien kanssa ja opastetaan kuljettajia tunnistamaan väsymystä.

Pyöräilykypärän käyttöön kannustetaan erityisesti perheen aikuisia. Liikenneturva on pyöräilytapahtumissa mukana ns. kypärästudion kanssa, jossa opastetaan kypärän valintaan ja oikeaan käyttöön. Syksyllä kampanjoidaan lisäksi pyöränvaloista. Paikallisesti voidaan järjestää yhteisiä tapahtumia ja valvonta-tiedotusta mm. poliisin kanssa.

Koulujen alkaessa nostetaan esille punaista päin ajaminen sekä siihen liittyvät seurantatulokset. Koulujen liikenneturvallisuusviikolla 39 teemana ovat mopot ja koulujen liikenneturvallisuus-suunnitelmat. Syksyllä jatketaan turvavyökampanjointia sekä järjestetään heijastimen käyttöön kannustava kiertue.

Ennakoinnin periaatteet

Ennakoiva ajotapa on kykyä varautua etukäteen sekä jatkuvasti ajon aikana liikenteen yllättäviin tilanteisiin. Ennakoiva kuljettaja tunnistaa oman ajamisensa, muun liikenteen ja olosuhteiden luomat riskit. Hän pyrkii antamaan omalla toiminnallaan ja vuorovaikutuksella toisten kuljettajien kanssa itselleen ja muille tielläliikkuville aikaa ja tilaa toimia myös yllättävissä tilanteissa.

Ajokokemus opettaa kuljettajaa välttämään vaaratilanteita, mutta ajamisen automatisoituminen myös turruttaa kuljettajan. Yksittäinen kuljettaja tekee liikenteessä virheen joka toinen minuutti, mutta virheet johtavat äärimmäisen harvoin vakavaan onnettomuuteen. Suomessa tapahtuu vuosittain lähes 100 000 liikennevahinkoa (VALT 2006). Valtaosa on lieviä peltivahinkoja, joista suurin osa niistäkin olisi estettävissä kuljettajien tarkkaavaisuudella ja ennakoinnilla.

Liikenneonnettomuuksien taustalla on yleensä lukuisia tekijöitä, joiden voidaan katsoa myötävaikuttaneen tai aiheuttaneen onnettomuuden. Eri tekijöillä voi olla erilaisia yhteisvaikutuksia onnettomuustilanteesta riippuen. Henkilöauton kuljettajiin liittyviä riskitekijöitä ovat muun muassa alkoholin vaikutuksen alaisena ajaminen, väsymys, ylinopeus ja tarkkaavaisuuden suuntautuminen ajon aikana muuhun kuin ajamiseen.

Ennakoiva ajaminen on ennen kaikkea kykyä tunnistaa liikenteen vaaratekijät riittävän ajoissa. Vaaratekijäksi voi muodostua tie ja sen kunto, olosuhteet sekä muut tielläliikkuajat. Tärkeä merkitys on myös omalla ja ajoneuvon kunnolla. Ennakoiva kuljettaja osaa varata vaaratekijöiden suhteen itselleen pelivaraa: tilaa ja aikaa toimia. Hän osaa ajaa ikään kuin useita sekunteja tapahtumien edellä.

Hyvissä oloissa ja kuivalla tien pinnalla pitäisi olla turvallista liikkua rajoitusten mukaisilla nopeuksilla. Viime kädessä nopeuden säätely on aina kuljettajan päätettävissä. Tilanteiden tai kelin muuttuessa jo pienikin nopeuden alentaminen voi olla merkittävä keino selviytymisessä, koska oikeiden havaintojen tekemiseen jää näin enemmän aikaa. Kuljettajalle jää myös mahdollisuus hallita auto täpärissä tilanteissa paremmin ja lieventää mahdollisen onnettomuuden seurauksia.

Ennakointi ajon aikana lyhyesti

- Noudata nopeusrajoituksia. Pudota ajonopeuksia pimeällä ja liukkaalla.
- Pysähtyminen vaatii aikaa ja tilaa. Pudota vartti pois vauhdista – jarrutusmatkasi lyhenee puoleen.
- Pidä huolta näkemisestä ja näkymisestä. Käytä tehokkaasti ajovaloja ja opettele katsomaan myös valokentän ääri rajoille. Älä katso vastaantulevan auton valoihin.
- Tarkkaile kokonaistilannetta. Katso riittävän kauas eteen. Maantiellä katseen tulisi ulottua jopa 400 metrin päähän. Silloin sinulla on 10 sekuntia pelivaraa tuleviin tapahtumiin.

- Älä yllätä muita tielläliikkuja. Ilmaise aikeesi ajoissa ja selvästi.
- Pidä huolta turvallisuusvälistä. Maantienopeuksilla turvallinen välimatka on sama kuin mittarin osoittama luku, kun taas taajamanopeuksilla vähimmäisetäisyys on vähintäänkin puolet mittarin osoittamasta luvusta metreinä.